



# ORTADOĞU GÜNDEMİ

24-30 Mayıs 2021

2021

## ■ SURİYE GÜNDEMİ

### • Uluslararası Gündemde Suriye

BM İnsani Yardım Koordinatörü Mark Lowcock, Suriye'nin kuzeyine yönelik sınır ötesi yardımın baltalanmaması için Güvenlik Konseyine çağrıda bulundu. BM Suriye Özel Temsilcisi Geir Pedersen konsey üyelerini sınır ötesi mekanizmalar üzerine fikir birliğine varmaya ve Babusselam ve Yarıbiye geçişlerini 12 ay süresince yeniden yetkilendirmeye çağırdı.<sup>1</sup> Pedersen, eğer kilit oyuncular çatışma çözümü yerine çatışma yönetimine yatırım yapmaya devam ederlerse, Suriye'de savaşın nesiller boyu süreceğinden duyduğu endişeyi ifade etti.<sup>2</sup>

Avrupa Komisyonu, kuzeydoğu Suriye'ye insani yardım tahsis etmeyi planladığını doğruladı. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve diğer BM ajanslarının Şam'dan Suriye'nin kuzeydoğusuna tıbbi ve Covid-19 malzemeleri göndermekte zorluklarla karşılaştığını itiraf eden komisyon, DSÖ'nün yalnızca devlet kontrolündeki alanlarda kullanılmak üzere 1,5 milyon euro tahsis etmeyi planladığını duyurdu.<sup>3</sup>

Washington, Suriye'deki sahte seçimi reddettiğini ve BM Güvenlik Konseyinin 2254 sayılı kararı ile ABD Kongresi tarafından onaylanan Sezar Yasası'na tam desteğin devam ettiğini duyurdu.<sup>4</sup>

### • Suriye Rejimi

Rejimin haber ajansı SANA'da Meclis Başkanı Hammode Sabbag'ın, basına yaptığı açıklamaya yer verildi. Sabbag, Beşar Esad'ın oyların yüzde 95,1 ile salt çoğunluğunu sağlayarak devlet başkanlığı seçimlerini kazandığını duyurdu. Sabbag, halkın en az yarısından fazlasının sandığa gitme imkânı bulunmayan ülkede, katılım oranının yüzde 78 civarında olduğunu ileri sürdü.<sup>5</sup> Bununla birlikte diğer adaylar Mahmud Muri oyların yüzde 3,3'ünü, Abdullah Sallum Abdullah ise yüzde 1,5'ini aldı.<sup>6</sup> Rusya, İran ve Çin tarafından yeniden seçildiği için Beşar Esad'a tebrik mesajları iletildi.

Suriye Dışişleri Bakanlığı, AB Konseyinin Suriye'ye yönelik yaptırımları 1 Haziran 2022'ye kadar uzatması<sup>7</sup> kararıyla ilgili olarak bir açıklama yayımladı. Yapılan açıklamada uzat-

1 Security Council denounces Syrian election as a 'charade' and 'grotesque joke' [arabnews.com]

2 If Syria's Key Players Remain 'More Invested in Conflict Management Than Conflict Resolution', Fighting Could Last Generations, Envoy Tells Security Council - Syrian Arab Republic | ReliefWeb

3 EU promises humanitarian aid to north-east Syria but has no direct access to the region [brusselstimes.com]

4 US Rejects Syria 'Sham' Presidential Elections | Asharq AL-awsat [aawsat.com]

5 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/syrian-regime-declares-assad-winner-of-presidential-election/2256745>

6 <https://tr.sputniknews.com/ortadogu/202105271044601190-besar-esad-suriye-devlet-baskanligi-secimlerini-oylarin-yuzde-95ini-alarak-kazandi/>

7 [https://eeas.europa.eu/delegations/eritrea/99159/syria-european-council-extends-sanctions-against-regime-another-year\\_en](https://eeas.europa.eu/delegations/eritrea/99159/syria-european-council-extends-sanctions-against-regime-another-year_en)

ma kararı “gerçeklikten kopuk” olarak nitelendirerek AB, Suriyelilere karşı savaşın suç ortağı olmakla suçlandı.<sup>8</sup>

Rusya, Suriye kıyısındaki askerî üssüne üç nükleer kapasiteli bombardıman uçağı konuşlandırdığını duyurdu. Hmeymim Hava Üssü’ne giden üç adet Tu-22M3 uçağı, nükleer silah taşıyabilen ve 5.000 kilometreyi aşan menzile sahip süpersonik çift motorlu uzun menzilli uçaklar olarak tanımlanmaktadır.<sup>9</sup>

### • Fırat’ın Doğusu

Donald Trump’ın sağladığı muafiyet ile 2020’nin başından bu yana Suriye’nin kuzeydoğusunda faaliyet gösteren ABD’li petrol şirketi Delta Crescent’in, bölgedeki petrol faaliyetlerine devam edemeyeceği belirtildi. Delta Crescent’in bölgedeki çalışmalarını durdurmak zorunda kalma sebebiyse Biden yönetiminin şirketin yaptırım muafiyetini yenilememe kararı oldu. Böyle bir karara imza atmakla Biden yönetimi, ABD’nin Suriye’de petrolden daha önemli öncelikleri olduğu mesajını uluslararası kamuoyuna iletmeyi amaçladı.<sup>10</sup> Ayrıca Associated Press’in (AP) aktardığı bir habere göre adı açıklanmayan ABD’li bir yetkili, Biden yönetiminin Suriye’deki petrol bölgelerine ilişkin yeni bir adım atmaya hazırlandığını söyledi.<sup>11</sup>

ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon), 2022 savunma harcamaları için 715 milyar dolar istediği bütçe talebinde, YPG/PKK terör örgütünün de dâhil olduğu Irak ve Suriye’de “İŞİD ile Mücadele Eğitim-Donat Programı” için 522 milyon dolar fon talep etti. Talep edilen 522 milyon dolarlık fonun 345 milyon doları Irak güvenlik güçlerine, 177 milyon doların ise YPG/PKK terör örgütünün de dâhil olduğu “Taramadan Geçirilmiş Suriyeli Grup ve Kişiler” için talep edildiği ifade edildi.<sup>12</sup>

YPG, kontrolü altındaki bölgelerde yaşayan ve 18-31 yaş aralığında bulunan erkekleri, “zorunlu askerlik görevi”ni icra etmek üzere yasa dışı olarak tutuklamaya devam etti. Devriyelerin ve keyfî durdurmaların giderek arttığı Rakka, Haseke ve Deyrizor vilayetlerinde, son birkaç gün içinde yüzlerce erkeğin bu maksatla tutuklandığı belirtildi.<sup>13</sup>

### • Güney Suriye

Dera sakinleri tarafından Suriye devlet başkanlığı seçimleri iki gün boyunca protesto edildi. Seçim sonuçlarının açıklanmasının ardından genel grevi sonlandırmak durumun-

8 [http://www.xinhuanet.com/english/2021-05/30/c\\_139977999.htm](http://www.xinhuanet.com/english/2021-05/30/c_139977999.htm)

9 Russia deploys nuclear-capable bombers to military base in Syria | Daily Sabah

10 <https://www.middleeasteye.net/news/syria-biden-administration-not-renew-waiver-us-oil-company>

11 <https://apnews.com/article/islamic-state-group-donald-trump-syria-europe-middle-east-8adb1cec81cfa484a1625d7a9732d625>

12 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/pentagon-butcesinde-ypg-pkk-nin-da-dahil-oldugu-program-icin-522-milyon-dolar-talep-edildi/2257618>

13 <https://www.syriahr.com/en/217142/>

da kalan Dera halkının, oy kullanma hususunda oldukça düşük bir katılım gösterdiği tespit edildi.<sup>14</sup> Seçimlerin ertesi günü sabah erken saatlerde Dera kırsalında bulunan Dael ilçesinde kimliği belirsiz silahlı kişiler tarafından rejimin karargâh noktasına makineli tüfek ve el bombası ile saldırılması sonucunda şiddetli çatışmalar yaşandı. Son 24 saat içerisinde Dera'nın farklı bölgelerindeki rejim karakol ve kontrol noktalarına düzenlenen saldırı sayısı 13 olarak belirlendi.<sup>15</sup> Aynı gün, Kuneytra'nın kuzeyinde yer alan Tina yolunda da kimliği belirsiz kişiler tarafından düzenlenen saldırıda bir rejim askeri hedef alınarak öldürüldü.<sup>16</sup>

### • İdlib ve Harekât Bölgeleri

İdlib kent merkezi, Azez ve El Bab'da binlerce Suriyeli, Esad rejiminin 26 Mayıs 2021'de yaptığı başkanlık seçimlerini protesto etti. Protestolarda rejim karşıtı sloganlar atılırken göstericiler devrim bayrakları taşıdı. Seçimin tek taraflı olarak yapıldığı ve Suriye halkının değil, Rusya ve İran'ın çıkarları doğrultusunda yapıldığını söyleyen halk, yapılan bu seçimi tiyatro olarak niteledi.<sup>17</sup>

İç savaşın sürdüğü Suriyenin kuzeyindeki İdlib ilinde, Türk ve Suriyeli özel şirketlerin 7 aylık çalışmasının ardından kent merkezindeki bazı bölgelere 6 yılın ardından ilk defa 24 saat kesintisiz elektrik verilmeye başlandı. İlk etapta İdlib il merkezinde bazı mahallelere verilmeye başlanan elektrik, altyapı çalışmalarının tamamlanmasıyla il geneline ulaşacak. İdlib'de çoğu bölgede günlük sadece 2 saat elektrik erişimi varken bu projenin hayata geçmesiyle kesintisiz elektrik erişimi sağlanmaya başladı.<sup>18</sup>

Millî Savunma Bakanlığında yapılan açıklamaya göre, 25 Mayıs 2021'de terör örgütü PKK'nın, Fırat Kalkanı bölgesindeki bir üsse yönelik maket uçak saldırısı Mehmetçik'in dikkati ve alınan tedbirler sayesinde önleildi. Düşürülen maket uçağın üzerindeki kart incelenerek uçağın kalktığı nokta belirlendi. Bu noktaya düzenlenen operasyonla da bir PKK/YPG'li terörist etkisiz hâle getirildiği kaydedildi.

## ■ IRAK GÜNDEMİ

### • Siyaset

Siyasi aktivistlerin silahlı gruplar tarafından hedef alınmasını protesto etmek amacıyla ülkenin güney vilayetlerinden yüzlerce kişi Bağdat Tahrir Meydanı'nda düzenlenen gösterilere katıldı.<sup>19</sup> Gösterilerde çıkan olaylarda güvenlik güçleri protestoculara karşı

14 <https://www.syriahr.com/en/217087/>

15 <https://www.syriahr.com/en/217085/>

16 <https://www.syriahr.com/en/217128/>

17 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyede-esed-rejiminin-sozde-devlet-baskanligi-secimi-protesto-edildi/2254916>

18 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyeden-saglanan-elektrik-idlibi-6-yil-sonra-aydinlatmaya-basladi/2253399>

19 <https://www.rudaw.net/turkish/world/28052021>

gerçek mermiyle ateş açtı.<sup>20</sup> Güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu en az iki kişi hayatını kaybetti, 130'u güvenlik mensubu olmak üzere 150 kişi yaralandı.<sup>21</sup> Güvenlik güçlerinin sert müdahalesini eleştiren Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, protestolarda yaşanan olaylarla ilgili soruşturma açıldığını ifade etti. Kazimi, güvenlik güçlerinin protestocuları koruma ve gerçek mermi kullanmama konusunda net emirler almış olduğunu belirtti.<sup>22</sup><sup>23</sup>

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, yurt dışına kaçırılan varlıkların geri alınması ve yolsuzluk yapanların yargılanması için "yolsuzlukla kazanılan gelirlerin geri alınması yasa tasarısı" hazırlandığını bildirdi. Cumhurbaşkanlığı ofisinden yapılan yazılı açıklamaya göre Salih, dün akşam yaptığı televizyon konuşmasında, 2003 yılından bu yana devletteki yolsuzluk nedeniyle yurt dışına yaklaşık 150 milyar dolar para kaçırıldığını duyurdu. Söz konusu miktarın ülkeyi daha iyi yerlere taşıyabilecek kapasitede olduğunu ifade eden Salih, bu kapsamda "yolsuzlukla kazanılan gelirlerin geri alınması yasa tasarısı" hazırlandığını ve parlamentoya sunulduğunu aktardı. Salih, tasarının, yurt dışına kaçırılan malların geri alınması, yolsuzluk yapanların adalet önüne çıkarılmasını, yargılanmasını ayrıca bu konuda gerekli ülkeler ve kurumlarla uluslararası iş birliği ve anlaşmalar yapılmasını öngördüğünü ekledi. Cumhurbaşkanı Salih ayrıca yolsuzluğun önüne geçilmesi için gerekli önlemlerin de alınmasını içeren tasarının parlamentoda onaylanmasını temenni ettiğini belirtti.<sup>24</sup> <sup>25</sup>

Irak Cumhurbaşkanı Salih, yaptığı açıklamada yaklaşmakta olan parlamento seçimlerinin ertelenemeyecek bir ulusal hak olduğunu ve önümüzdeki ekim ayının 10'unda yapılacağını belirtti. Irak Cumhurbaşkanı, Irak'taki Sivil Toplum Örgütleri Konferansı'na katıldı. Salih, konferansta yaptığı konuşmada, "Irak hassas ve tehlikeli bir aşamadan geçiyor. Önümüzde imza atacağımız büyük başarılar var. Seçimlerin zamanında yapılması da dâhil olmak üzere bu başarıları elde etmek için güvenli bir ortam yaratmamız gerekiyor. Seçimler ertelenemeyecek ulusal bir haktır. Yaklaşan seçimler, yeni bir sözleşme formüle etmek ve yeni bir hükûmet kurmak için siyasi bir gerekliliktir" dedi.<sup>26</sup>

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, oy birliği ile UNAMI'nin Irak'taki görev süresini 27 Mayıs 2022 tarihine kadar uzattı.<sup>27</sup>

20 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/25052021>

21 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/protesters-killed-in-baghdad-as-violence-flares-at-anti-government-rallies-1.1229477>

22 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/250520212>

23 <https://www.rudaw.net/turkish/world/28052021>

24 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1713637085490158>

25 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/iraq-s-president-says-country-has-lost-150-billion-since-2003-due-to-corruption-1.1228029>

26 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2998506/irak-cumhurbaşkanı-salih'ten-seçimlerin-zamanında-yapılması-ve-yolsuzlukla>

27 <https://english.aawsat.com/home/article/2996231/un-mission-iraq-extended-widened-observe-october-vote>

## • Güvenlik

Irak güvenlik güçlerinin Haşdi Şaabi Anbar Komutanı olarak bilinen 13. Tugay Komutanı Kasım Muslih'i terörle mücadele yasası kapsamında tutuklamasının ardından Bağdat'taki Yeşil Bölge'de gerginlik arttı.<sup>28</sup> Kasım Muslih'in, Kerbela'da sivil aktivistlere yönelik suikast eylemleri ve ülkenin batısında ABD askerlerinin bulunduğu Ayn el-Esed Askeri Üssü'ne yapılan roket saldırılarından sorumlu olduğu iddialarıyla tutuklandığı kaydedildi.<sup>29</sup> <sup>30</sup> Tutuklamanın ardından harekete geçen Haşdi Şaabi unsurları Yeşil Bölge'nin etrafını sararak bölgeye giriş çıkışları kapattı.<sup>31</sup> Ayrıca bölgedeki başbakanlık binasının da sarıldığı ifade edildi.<sup>32</sup> Ortak Operasyonlar Komutanlığı, Savunma Bakanlığı İstihbaratı, İçişleri Bakanlığı İstihbaratı ve Haşdi Şaabi Emniyet Gücünden oluşan bir komite kurularak Muslih hakkında incelemelere başladığını aktaran Kazımi, söz konusu kişinin Ortak Operasyonlar Komutanlığındaki sorgusuna devam edildiğini kaydetti. Haşdi Şaabi çevresinden yapılan açıklamalarda ise tutuklu komutanlarının serbest bırakılarak Haşdi Şaabi Emniyet Gücüne teslim edildiği iddia edildi.<sup>33</sup>

Haşdi Şaabi'nin Yeşil Bölge'yi kuşatmasıyla ilgili Başbakan Kazımi, "Bazı silahlı güçler tarafından yapılan gösteriler Irak Anayasası'na aykırıdır. Bu konu hakkında da acil inceleme başlatılması talimatı verdik" ifadelerini kullandı.<sup>34</sup> Gerginliklerle ilgili UNAMI sosyal medya aracılığıyla şu açıklamayı paylaştı: "Sadece hesap verebilirlik siyasi aktivistleri hedef alan ölümcül saldırıların önüne geçebilir. Failler bu sesleri susturduğunu düşünebilirler ancak ölümler sadece onları büyümeye yaramışlardır. Hesap verebilirlik Irak'ın istikrarı için anahtardır."<sup>35</sup> Diğer yandan Fetih Koalisyonu lideri Hadi el-Amiri, Kasım Muslih'in tutuklanmasının Haşdi Şaabi'nin prestijini zedelemeye yönelik bir girişim olduğunu ifade etti. Tutuklamaların yasa dışı bir şekilde gerçekleştiğini belirten Amiri'nin Haşdi Şaabi'nin prestijini devletin prestijiyile bir tutması dikkat çekti.<sup>36</sup>

Anbar vilayetindeki Ayn el-Esad Üssü'ne roketli saldırı gerçekleştirildi. Üsse bir roket isabet ederken saldırıda ölü ya da yaralı kaydedilmedi.<sup>37</sup> Uluslararası Koalisyon saldırıya ilişkin soruşturma başlattığını duyurdu.<sup>38</sup> Diğer yandan IŞİD'e Karşı Uluslararası Koalisyon'a lojistik ekipman taşıyan bir konvoy Divaniye yolunda bombalı saldırıya uğradı.

28 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/260520212>

29 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bagdat-ta-hasdi-sabi-nin-yesil-bolge-yi-kusatmasi-suruyor/2254974>

30 [https://twitter.com/Mustafa\\_Habib33/status/1397569235363246081](https://twitter.com/Mustafa_Habib33/status/1397569235363246081)

31 <https://www.kurdistan24.net/en/story/24586-Iranian-backed-militias-stage-armed-protest-outside-Baghdad%27s-Green-Zone-after-commander%27s-arrest>

32 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/260520212>

33 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-basbakani-kazimi-hasdi-sabi-komutani-muslih-halen-tutuklu-/2255655>

34 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-basbakani-kazimi-hasdi-sabi-komutani-muslih-halen-tutuklu-/2255655>

35 <https://twitter.com/UNIraq/status/1397247104158928906>

36 <https://www.shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Ameri-arresting-Musleh-is-an-attempt-to-break-al-Hashd-s-prestige>

37 <https://www.middleeasteye.net/news/iraq-armed-factions-truce-us-over-vow-increased-attacks>

38 <https://www.shafaq.com/en/Iraq-News/The-Coalition-starts-an-investigation-into-the-Ain-al-Assad-Airbase-attack>

Saldırıda ölü ya da yaralı kaydedilmezken saldırıyı herhangi bir grup üstlenmedi.

Siyasi aktivist İntisar Nahi motorsikletli saldırganlar tarafından silahlı saldırıya uğradı. Saldırıdan yaralı olarak kurtulan Nahi, 2019 protestolarında yaralanan protestoculara ilk yardımda bulunmuştu.<sup>39</sup> Ayrıca güvenlik uzmanı ve Azim İttifakı adayı Hişam el-Maşhadani, Bağdat'ın kuzeyinde silahlı bir grup tarafından vurularak öldürüldü.<sup>40</sup>

Washington Post gazetesi, Irak'ta İran destekli milisler tarafından gerçekleştirilen saldırıların IŞİD saldırılarına kıyasla ABD'li yetkilileri daha fazla endişelendirdiğini yazdı. Gazete ayrıca ön incelemenin, 14 Nisan'da Erbil Havalimanı'na yönelik saldırıda kullanılan insansız hava aracının (İHA) İran yapımı olduğunu gösterdiğini aktardı.<sup>41</sup>

#### • Ekonomi

Irak Petrol Bakanlığı nisan ayı petrol ihracat istatistiklerini açıkladı. Mart ayına kıyasla değişiklik göstermeyen petrol satışları günlük 2,94 milyon varil olarak kaydedildi.<sup>42</sup> Nisan ayında ham petrol varil fiyatı ortalama 62 dolar olarak ölçülürken IKBY hariç Irak topraklarındaki petrol sahalarından toplam 85 milyon varil ham petrol ihraç edildi.

Irak Petrol Bakanlığı ve Rus Lukoil firması, Eridu petrol sahasının üretime açılması için anlaşmaya vardı. Anlaşmaya göre söz konusu petrol sahası 2024 yılına kadar günlük ortalama 30 bin varil ham petrol üretim kapasitesine çıkarılacak. Dikar petrol firmasından iki yetkili, projenin başlaması için iki taraf arasında resmî anlaşma imzalamasının beklendiğini söyledi.<sup>43</sup>

#### • Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Yüksek Sağlık Komisyonu, kısmi sokağa çıkma yasağının pazar gününden itibaren iptal edileceğini açıkladı. Komisyondan yapılan açıklamada, "19 Mayıs'ta ilan edilen kısmi sokağa çıkma yasağı, 30 Mayıs tarihinden itibaren uygulamadan çıkarılacaktır" ifadeleri kullanıldı.

Erbil Spor ve Barış Maratonu'nun düzenlediği IKBY Spor Bayramı ikinci kez kutlandı.<sup>44</sup> IKBY Spor Günü ilk olarak 2019'da kutlanmaya başlanmış ancak geçen yıl koronavirüs salgını nedeniyle etkinlikler askıya alınmıştı.

39 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/280520212>

40 <https://www.middleeastmonitor.com/20210524-iraq-security-expert-shot-dead-in-baghdad/>

41 <http://krdnews.info/washington-post-erbil-havalimanina-iran-yapimi-iha-ile-saldiri-yapildi>

42 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/05/26/iraq-finalises-oil-exports-for-april/>

43 [https://www.iraqoilreport.com/news/oil-ministry-in-talks-with-lukoil-over-new-eridu-development-plan-43773/?utm\\_source=IOR+Newsletter&utm\\_campaign=3af668d697-Email\\_Update&utm\\_medium=email&utm\\_term=0\\_f9870911e6-3af668d697-192935548](https://www.iraqoilreport.com/news/oil-ministry-in-talks-with-lukoil-over-new-eridu-development-plan-43773/?utm_source=IOR+Newsletter&utm_campaign=3af668d697-Email_Update&utm_medium=email&utm_term=0_f9870911e6-3af668d697-192935548)

44 <https://www.kurdistan24.net/en/story/24612-Kurdistan-celebrates-14-hours-of-sports-day-with-47-activities>

## ■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

### • Siyaset

Ekim ayında yapılması planlanan Irak'taki erken seçimler için Türkmen partiler tarafından oluşturulan Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Koalisyonu Kerkük'ün Musalla ve Korya bölgelerinde parti teşkilatlarının seçimlerden sorumlu üyeleri ile bir panel düzenledi geldi. Türkmeneli Partisi Başkanı Riyaz Sarıkahya ile Türkmen Adalet Partisi Başkanı Sabah Hüseyinoğlu'nun katıldığı panelde bilhassa Türkmenler arasında seçimlere katılım oranlarının önemine vurgu yapıldı. Türkmen partiler tarafından kurulan koalisyonun desteklenmesi gerektiğinin altı çizilen panelde, diğer yandan Türkmen seçmenlerin seçimlere katılabilmeleri için zaman kaybetmeden seçmen kartlarını almaları gerektiğinin altı çizildi.

Panelin ardından açıklama yapan Türmeneli Partisi Yürütme Kurulu Üyesi Erşat Avcı, koalisyon olarak seçime teşvik programı kurduklarını, bu program kapsamında Kerkük ve çevresinde görevlendirilecek komisyonun teşvik amaçlı hangi faaliyetler düzenlenebileceğine dair çalışmalar yürüteceğini ifade etti.<sup>45</sup>

Kerkük'te bulunan Kürt aşireti Deylani'nin lideri Adnan el-Davudi, Kerkük'te merkezî hükûmet ve yerel yönetimlerin gözlerinin önünde demografik değişim amacıyla "Araplaştırmanın" yapıldığını söyledi. Davudi, başka vilayetlerden getirilen Arap nüfusun Daku, Altunköprü ve Dibis'te Kürt arazilerini ele geçirdiklerini belirtti. Davudi, öne sürdüğü Araplaştırma politikasının bir an önce engellenmesine ilişkin Irak merkezî hükûmetine çağrılarda bulduklarını ifade ederek henüz herhangi bir önlemin alınmadığını söyledi. Davudi, ayrıca Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) hükûmetine de seslenerek Araplaştırma politikaları yönündeki adımların durdurulmasını istedi.<sup>46</sup>

Irak Türkmen Cephesi Başkanı (ITC) Hasan Turan, Demokratik Aşur Hareketi Kerkük Sorumlusu İmat Yuhna ile bir araya geldi. İkili arasındaki görüşmeye dair yapılan açıklamada, görüşmede Kerkük'teki Türkmen ve Hristiyan nüfusunda sorunlarının ele alındığı bildirildi. Turan, Hristiyanların Kerkük'ün toplumsal dokusunun bir parçası olduklarını belirterek Hristiyan nüfusun varlığının korunması gerektiğini vurguladı. Turan ayrıca, Türkmen ve Hristiyanların aleyhine Kerkük'te bir demografik değişim projelerinin de yürütüldüğünü ifade ederek bu projeler ile mücadele etmenin önemine değindi.<sup>47</sup>

BM ile birlikte Almanya, Fransa ve Danimarka'nın destek verdiği ve söz konusu ülkelerin temsilcilerinden oluşan "Irak'ın İstikrarını Sağlama Heyeti" Kerkük Vali Vekili Rakan Said Cuburi'yi ziyaret etti. Kerkük'teki valilik binasında düzenlenen geniş çaplı toplantıya BM Irak Yardım Misiyonu'nun (UNAMI) Kerkük Ofisi Başkanı Laura Romanazzi ve Irak Or-

45 [https://www.facebook.com/permalink.php?story\\_fbid=1369267656777935&id=523275694710473](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1369267656777935&id=523275694710473)

46 [https://www.pukmedia.com/AR\\_Direje.aspx?Jimare=158780](https://www.pukmedia.com/AR_Direje.aspx?Jimare=158780)

47 <https://www.facebook.com/1419723164933463/posts/2881596102079488/>

tak Operasyon Komutanlığından askerî yetkililer ile yerel yöneticiler katıldı. Toplantıdaki temel gündem maddesinin Kerkük'ün kalkındırılması ve BM'nin Kerkük için ayırdığı kalkınma fonunun yetersizliği olduğu bildirildi. Cuburi, görüşmede yaptığı açıklamada BM'nin Kerkük'e ayırdığı fonun yetersiz olduğunu, BM Kalkınma Programı'nın Irak'a ayırdığı 940 milyon dolarlık fondan Kerkük'e yalnızca 18 milyon dolar ayırdığını söyledi. Cuburi ayrıca söz konusu ziyaretin Kerkük'e ayrılan fonların yetersizliği nedeniyle yapılan şikayetler sonrasında gerçekleştiğini, heyetin Kerkük'e bir ziyaret düzenleyerek söz konusu zayıf desteğin boyutlarını araştırmakta olduklarını belirtti.<sup>48</sup>

### • Güvenlik

Irak'ın Kerkük merkez ilçesinde terör örgütü IŞİD'e yönelik gerçekleştirilen operasyonda IŞİD militanı altı kişinin yakalandığı bildirildi. Irak Güvenlik Medya Ağı tarafından yapılan yazılı açıklamada, operasyonun kent merkezindeki Panca Ali semtinde düzenlendiği ve semt içerisindeki iki ayrı adrese eş zamanlı operasyonun gerçekleştirildiği açıklandı. Operasyonda yakalanan altı kişinin sorgularında IŞİD mensubu olduklarını itiraf ettikleri belirtildi.<sup>49</sup>

Kerkük'ün Dakuk ilçesinde düzenlenen diğer bir IŞİD operasyonunda ise IŞİD mensubu iki kız kardeşin operasyon neticesinde yakalandığı duyuruldu. Güvenlik kaynakları tarafından yapılan açıklamada yakalanan isimlerin itirafçı oldukları, aile olarak IŞİD'e katıldıkları ve erkek kardeşlerinin IŞİD içerisinde önemli isimlerden olan aranan bir terörist olduğu ifade edildi.<sup>50</sup>

Terör örgütü IŞİD'e yönelik kentin güneyindeki Çay Vadisi'nde düzenlenen terör operasyonunda federal polis güçleri 2. tugayına bağlı olan "Mühendislik Birliği" komutanı İhab Ziydan Halaf Şimmeri hayatını kaybetti. Yapılan açıklamada, hayatını kaybeden komutanın operasyon sırasında mayına bastığı bildirildi.<sup>51</sup>

### • Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak'ta düzenlenen "İdol" isimli şarkı yarışmasında ismini duyuran Türkmen ses sanatçısı Mustafa Samir, Türkiye'ye gelerek Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy ve Bakan Yardımcısı Serdar Çam tarafından kabul edildi. Ziyaret esnasında Samir'e ITC Yürütme Kurulu Üyesi Ali Mehdi ve ITC Türkiye Temsilcisi Mehmet Tütüncü de eşlik etti. Görüşme sonrası açıklama yapan Tütüncü, Samir'in Irak'ta gösterdiği başarının ardından Türkiye'de konservatuar eğitimi almasını arzu ettiklerini ve bu yönde bakanlık tarafından her türlü desteğin verileceğini belirtti.<sup>52</sup>

48 <https://www.facebook.com/Turkmenelitv1/videos/580778666226338>

49 <http://www.turkmenelihat.com/turkmeneli/item/22095-kerkuk-te-deas-mensubu-6-terorist-yakalandi.html>

50 <https://alayyam.news/?p=24534>

51 <http://non14.net/public/136991>

52 <https://www.facebook.com/286592628104321/videos/326161008900928>

Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ndeki Ortopedi bölümünde çalışan Kerkük doğumlu Türkmen Doktor Ertan İskender tedavi ettiği hastası tarafından bıçaklı saldırıya uğradı. Saldırı sonrası saldırgan tutuklanırken, ITC Türkiye Temsilcisi Mehmet Tütüncü de Ertan İskender'i tedavi olduğu hastanede ziyaret etti. Ziyarete dair açıklama yapan Tütüncü, temsilcilik olarak Ertan İskender için üzerimize düşen her ne varsa yapmaya hazırız ifadelerini kullandı.<sup>53</sup>

## ■ IKBY GÜNDEMİ

### • Siyaset

Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) olağan kongresi bir kere daha ertelendi. KDP Politbüro Sekreteri Fazıl Mirani, IKBY'deki siyasi ve sağlık durumunun kongre düzenlemeye uygun olmadığı açıklamasında bulundu. Mirani, Covid-19 salgını devam ederken KDP gibi büyük bir partinin kongre yapmasının tehlikeli olduğunu söyleyerek Irak Bağımsız Yüksek Seçim Kuruluna parti kongresinin ertelenmesi hususunda bilgi yazısı gönderildiğini belirtti. KDP Politbüro Sekreteri ayrıca bir yandan hem Irak'taki erken genel seçimlerin yaklaşmasını hem de devam eden Pençe-Şimşek ve Pençe-Yıldırım Operasyonlarını gerekçe göstererek siyasi durumun kongre düzenlenmesi için elverişli olmadığını belirtti.<sup>54</sup>

Dünya Müslüman Alimler Birliği Genel Sekreteri Ali Muhyiddin el-Karadaği, 22 Mayıs'ta IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ve KDP lideri Mesud Barzani ile Erbil'de bir araya geldi. Mesrur Barzani ile görüşmesinde IKBY'deki hoşgörü ortamına övgüde bulunan Karadaği, Kürt İslam alimlerinin IKBY hükûmetinin reform çabasını desteklemesi gerektiğini ifade etti. Mesud Barzani ile Karadaği görüşmesinde IKBY ve Irak'taki siyasi gelişmeler ile bölgeye yapılan insani yardımların öneminin ele alındığı ifade edildi.<sup>55</sup> Öte yandan Karadaği, 23 Mayıs'ta KYB Eş Başkanı Lahur Cengi ile bir araya geldi ve görüşmede siyasi partiler arasındaki birlik ve beraberliğin önemini vurgulandığı kaydedildi. Süleymaniye'de gerçekleşen ziyarette KYB Eş Başkanı Lahur Cengi, Kürtlerin birliği ve ulusal diyalog için KYB olarak her zaman hazır olduklarını açıkladı. Ayrıca Cengi, uluslararası arenada Kürtlerin haklarını savunduğu için Karadaği'ya teşekkür etti.<sup>56</sup>

### • Ekonomi

24 Mayıs'ta düzenlenen Bakanlar Kurulu toplantısında, Irak 2021 merkezî bütçesindeki IKBY payı maddesinin hayata geçirilmesi için Erbil'den Bağdat'a bir müzakere heyeti

53 <https://twitter.com/itcturkiye/status/1399403571326730242?s=20>

54 <https://www.milletpress.com/Detail.aspx?Jiamre=137272>

55 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/67373-Basbakan,-Dunya-Musluman-Alimler-Birligi-Genel-Sekreteri-yle-gorustu>

56 <https://politicpress.com/50206/>

gönderme kararı alındı. Toplantıda ayrıca ilgili bakanlara IKBY'nin bütçe payı konusunda Iraklı mevkidaşlarıyla sürekli iletişim içerisinde kalma talimatı verildiği öğrenildi. Her ne kadar Irak 2021 merkezi bütçesinde IKBY payı kararlaştırılmış olsa da henüz IKBY'ye bütçeden pay gönderilmedi. Bu noktada Bağdat'ın IKBY'yi mali yükümlülüklerini yerine getirmemekle itham ettiği iddia edilmektedir. IKBY Parlamentosu Maliye Komisyonu üyesi Erşed Lolani ise Bağdat'ın henüz IKBY payını göndermemesinin teknik sorunlardan kaynaklandığını ifade etti. Bir medya kuruluşuna konuşan Lolani, Irak Maliye Bakanlığının IKBY'nin bütçe payını yeni bir elektronik mekanizma üzerinden göndermek istediğini söyledi. Irak Parlamentosundaki bir milletvekili ise Bağdat'ın Erbil'den IKBY'deki toplam memurların bir listesini ve petrol dışındaki gelirlerin dökümünü istediğini belirtti.<sup>57</sup>

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani başkanlığında 24 Mayıs'ta düzenlenen Bakanlar Kurulu toplantısında 2021 IKBY bütçe yasa tasarısıyla ilgili istişarelerde bulunuldu. IKBY'nin gelir ve giderleriyle ilgili güncel verilerin tartışıldığı toplantıda bütçe yasa tasarımasının şeffaf olması gerektiği vurgulandı. Bakanlar kurulu toplantısında ilgili bakanlıkların bütçe yasa tasarısıyla ilgili son düzenlemeleri hazırlamasını istendiği kaydedilirken, Bakanlar kurulunun kısa süre içerisinde yasa tasarısını onaylayarak tasarıyı IKBY Parlamentosuna göndereceği ifade edildi.<sup>58</sup>

### • Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs vaka sayısı 168 bin 862'ye yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 4 bin 266 olarak kaydedildi. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı ise 155 bin 069'a ulaştı.<sup>59</sup>

## ■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

### • Suudi Arabistan

Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri'ne giden İsrail'e ait bir uçağın kendi hava sahasından geçmesine izin vermedi. Nedenine dair herhangi bir açıklama yapılmasa da İsrail Dışişleri Bakanlığı bunun teknik bir hata sebebiyle gerçekleştiğini belirtti. Haberde Suudi Arabistan'ın hava sahasını İsrail'e açmaması durumunda BAE'ye yapılacak uçuşların sürdürülebilir olmayacağına değinildi.<sup>60</sup>

Suudi Arabistanlı akademisyen ve muhalif Saeed bin Nasır Al-Ghamdi, Riyad hükûmetinin insan hakları faaliyetleri ve yurtdışındaki aktivistlerle iletişimlerini sebebiyle 13 insan hakları savunucusunu tutukladığını açıkladı.<sup>61</sup>

57 <https://esta.krd/67222/>

58 <https://www.basnews.com/tr/babat/690713>

59 <https://www.rudaw.net/sorani/health/290520212>

60 <https://www.middleeastmonitor.com/20210527-saudi-arabia-refuses-permission-for-israeli-flight-to-use-airspace/>

61 <https://www.middleeastmonitor.com/20210528-saudi-dissident-says-riyadh-has-arrested-more-human-rights-activists/>

2011 yılından bu yana ilk defa Suriyeli bir heyet Suudi Arabistan'a resmî bir ziyarette bulundu. Suriye Turizm Bakanlığının Dünya Turizm Örgütü Ortadoğu Komitesinin toplantısına katılacağı, Suudi Arabistan Turizm Bakanlığı ve Dünya Turizm Örgütü tarafından davet edildiği belirtildi. Suudi Arabistan İstihbarat Başkanı Halid Al Humeidan ile Suriye Ulusal Güvenlik Bürosu Başkanı Ali Mamlouk'un da Şam'da bir araya geldiği açıklandı. Bazı Arap medya kaynakları, Suudi heyetinin Beşar Esad ile görüştüğünü ve Suudi Arabistan'ın Şam'daki büyükelçiliğini tekrar açmasının gündemde olduğunu iddia etti. Suudi Arabistan'ın Suriye'nin tekrar Arap Birliği'ne dönüşünü de desteklediği belirtildi.<sup>62</sup>

#### • Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Abu Dabi Veliaht Prensi Muhammed bin Zayid'in Mısır Devlet Başkanı Abdelfettah el-Sisi ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiği bildirildi. İkilinin görüşmede İsrail ve Filistin arasında gerçekleştirilen ateşkesi ele aldığı belirtildi. Sonrasında BAE resmî haber ajansına yansıyan bir haberde Veliaht Prens'in İsrail ile Filistin arasındaki barış görüşmelerinde arabuluculuk yapmayı teklif ettiği belirtildi.<sup>63</sup>

Bu çerçevede BAE'nin saldırılar sonucu tahrip olan Gazze'nin yeniden inşası için de yardım teklif ettiği bildirilirken, Hamas'ın bu faaliyetlerin dışında kalmasını şart koştuğu ifade edildi. İsrail medyasında yer alan habere göre ABD'li ve BAE'li yetkililer arasında gerçekleşen görüşmede BAE'nin Washington'a açık bir şekilde Gazze'de doğrudan insani yardımı destekleyeceği fakat Hamas'ın müdahil olacağı herhangi bir yardım mekanizmasını finanse etmeyeceğini belirttiği iddia edildi.<sup>64</sup>

BAE'nin Sudan ve Etiyopya arasında yürüttüğü arabuluculuk faaliyetlerini resmen sonlandırdığı duyuruldu. Sudan Egemenlik Konseyinden bir kaynağın ifadelerine göre BAE arabuluculuktan çekildiğini konseye resmî bir yazıyla bildirdi. Konsey yetkilisinin açıklamasına göre BAE, Etiyopya ile yaşanan krizde Sudan'ın tutumunu desteklediğini de konseye bildirdi.<sup>65</sup>

İngiliz akademisyen Matthew Hedges'in BAE'ye karşı İngiliz mahkemelerinde dava açmasından sonra benzer bir dava Sudan uyruklu bir İngiliz tarafından da açıldı. 2019'da BAE'de düzenlenen Asya Kupası'nda Katar Millî Takımı'nı desteklemek için orada bulunan Ali İsa Ahmed çeşitli suçlamalarla göz altına alınmış ve 23 Ocak-12 Şubat 2019 tarihleri arasında hapisanede tutulmuştu. Ahmed, tutukluluğu sırasında fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığı ve işkence gördüğü gerekçesiyle aralarında Abu Dabi

62 <https://www.middleeastmonitor.com/20210527-syria-delegation-visits-saudi-arabia-for-first-time-since-2011/>

63 <https://www.reuters.com/world/middle-east/uae-says-it-is-ready-facilitate-israel-palestinian-peace-efforts-2021-05-23/>

64 <https://www.middleeastmonitor.com/20210528-report-uae-refuses-to-help-rebuild-gaza-through-hamas/>

65 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/uae-withdraws-from-sudan-ethiopia-border-dispute-mediation/2252518>

Polis Kuvvetleri Başkanı, Şarika Polis Kuvvetleri Başkanı ve Abu Dabi Devlet Güvenlik Savcılığı Başkanı'nın da bulunduğu 6 devlet görevlisi hakkında dava açtı.<sup>66</sup>

#### • Katar

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani ile Hamas'ın Siyasi Büro Şefi İsmail Haniye arasında Doha'da bir görüşme gerçekleştirildi. Görüşme sonrası Emirlik Divanı'ndan yapılan açıklamaya göre Haniye, Katar Emiri'ne ateşkesin sağlanması için gösterdikleri çabadan dolayı teşekkürlerini ilettiler. Açıklamada ayrıca, görüşmenin ana gündem maddesinin İsrail saldırıları sonucu ağır tahribat alan Gazze'nin yeniden inşası olduğu belirtildi. Katar Emiri ülkesinin Filistinlilere ve haklı davalarına olan desteğinin süreceğini ifade etti.<sup>67</sup>

Bu görüşmeden birkaç gün sonra ise Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Abdulrahman Al Sani, ülkesinin Gazze'nin yeniden inşası için kullanılmak üzere 500 milyon dolarlık bir yardımda bulunacağını açıkladı. Açıklamayı kendi Twitter hesabı üzerinden yapan dışişleri bakanı Filistin'e olan desteklerinin süreceğini de sözlerine ekledi.<sup>68</sup>

Katar Dışişleri Bakanı hafta içi Sudan'a bir ziyaret gerçekleştirerek resmi temaslarda bulundu. Sudan Egemenlik Konseyi Başkanı Abdülfettah el-Burhan, Başbakan Abdullah Hamdok ve Sudanlı mevkidaşı Meryem Sadık el-Mehdi ile görüşmeler gerçekleştirdi. İki taraflı ilişkilerin geliştirilmesinin ele alındığı toplantılarda yatırım anlaşmaları da imzalandı. Katar'ın Sudan'daki yatırımlarının 3,8 milyar dolara ulaştığı ifade edildi.<sup>69</sup>

Dışişleri Bakanı Abdulrahman Al Sani bir diğer resmî ziyaretini Mısır'a yaptı. Burada Mısır Devlet Başkanı Abdülfettah el-Sisi ve Mısırlı mevkidaşı Semih Şükri ile görüşmeler gerçekleştirdi. Ocak ayında tarafların ilişkileri normalleştirmek üzere anlaşmasından sonra gelen bu ziyarette ikili ilişkilerin geliştirilmesi için girişimlerin yoğunlaştırılması üzerinde mutabık kalındığına dair Devlet Başkanı Sisi'nin ofisinden yazılı açıklama yapıldı. Katarlı bakan ayrıca Emir Temim bin Hamed Al Sani'nin Mısır Devlet Başkanı Sisi'yi Katar'a davet eden bir mektubu da kendisine ilettiler. Sisi'nin davete olumlu karşılık vermesi hâlinde bu, 2013'ten bu yana Doha'ya yaptığı ilk ziyaret olacak.<sup>70</sup>

Son olarak geçen haftalarda yolsuzluk, zimmetine para geçirme ve görevi kötüye kullanma gibi suçlamalardan dolayı hakkında tutuklama kararı çıkartılan ve bakanlık görevinden alınan eski Maliye Bakanı Şerif Al Emadi'nin Katar Ulusal Bankası (Qatar National Bank – QNB) yönetim kurulu başkanlığından da alındığı bildirildi.<sup>71</sup>

66 <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/28/uk-football-fan-sues-uae-for-alleged-torture-false-imprisonment>

67 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/qatar-ruler-hamas-chief-discuss-reconstruction-of-gaza/2251871>

68 <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/26/qatar-pledges-500-million-to-gaza-reconstruction>

69 <https://www.aa.com.tr/en/politics/qatari-fm-visits-sudan-to-discuss-bilateral-ties/2252181>

70 <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/25/egypt-qatar-foreign-ministers-meet-in-cairo>

71 <https://www.reuters.com/world/middle-east/qatar-national-bank-removes-ex-finance-minister-board-after-arrest-2021-05-25/>

### • Yemen

Uluslararası basına yansıyan haberlerde Sokotra'dan sonra Bab'ül Mendeb Boğazı'nda stratejik öneme sahip bir konumda bulunan Meyun Adası'nda da birtakım inşaat faaliyetlerinin tespit edildiği belirtildi. Yemenli yetkililer adadaki bu faaliyetlerden BAE'yi sorumlu tutan açıklamalarda bulundu. BAE'nin Sokotra'da da askerî üs inşa ettiğine yönelik iddialar bulunmaktadır. BAE tarafından iddialara yönelik henüz bir cevap gelmedi.<sup>72</sup>

Öte yandan Suudi Arabistan önderliğindeki Arap Koalisyonu'ndan konuya dair bir açıklama geldi. Yapılan açıklamada Meyun Adası'ndaki faaliyetlerin koalisyonun kontrolü altında olduğu belirtildi. Açıklamada "Adada mevcut tüm ekipman koalisyonun kontrolü altındadır. Koalisyonun buradaki varlığı Batı Yakası güçlerini desteklemeyi, bu bölgedeki deniz trafiğini güven altına almayı ve Husi milislere karşılık vermeyi amaçlamaktadır" ifadeleri kullanıldı.<sup>73</sup>

Uluslararası meşruiyete sahip Yemen hükûmetinin Dışişleri Bakanı Ahmed bin Mübarek ABD İran Özel Temsilcisi Robert Malley ile video konferans aracılığıyla bir görüşme gerçekleştirdi. Yemenli bakanın ana gündem maddesi İran'ın Yemen'de Husilere sağladığı desteği. İran'ın desteğinin Yemen'deki güvensizlik ve istikrarsızlık ortamını derinleştirdiğine işaret eden Mübarek, ABD'ye İran'a Husilere verdiği desteği durdurmaları için baskı yapmaya çağırırdı.<sup>74</sup>

### • Kuveyt

Kuveyt Parlamentosundaki muhalif milletvekilleri, Başbakan Şeyh Sabah'ın sorgulama niyetiyle parlamentoda bakanlar için ayrılan bölümde oturdular. Kabine ve parlamento arasındaki gerginliğin yükselmesiyle hükûmet, parlamento toplantısına katılmayı reddetti. 26 milletvekilinin yalnızca Başbakan Şeyh Sabah'ın parlamentoya katılıp sorgulanması hâlinde parlamento oturumunun gerçekleşebileceğini söylediği belirtildi. Daha önce Başbakan Şeyh Sabah'ın sorgulanması askıya alınmış, bazı milletvekilleri ise buna karşı çıkararak yasal olmadığını belirtmişti. Başbakan Şeyh Sabah'ın ise bu konuda ve koronavirüs, yolsuzluk gibi meselelerde sorgulanması talep edilmiştir.<sup>75</sup>

Emire hakaret ettiği gerekçesiyle milletvekilliği düşürülen Bader Al-Dahoum yerine beşinci bölgeden muhalif kesimden Obaid Al-Wasmi milletvekili olarak seçildi. %92 oy ile kazanan Obaid Al-Wasmi, bunun hükûmet için de bir mesaj içerdiğini belirtti.<sup>76</sup>

72 <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/25/yemen-mysterious-airbase-gets-built-on-mayun-island>

73 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-led-coalition-says-its-behind-military-buildup-red-sea-island-2021-05-27/>

74 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/yemen-calls-us-to-stop-iranian-support-for-houthis/2257749>

75 <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/25/kuwait-political-standoff-escalates-in-game-of-musical-chairs>

76 <https://news.kuwaittimes.net/website/govt-boycotts-grilling-session-mp-files-to-grill-prime-minister/>

### • Umman

Kötü ekonomik koşullar ve işsizlik sorunu Umman'da geniş çaplı protestolar sebep oldu. Polis ile karşı karşıya kalan protestoculardan bazıları tutuklandı.<sup>77</sup> Devam eden protestolarda Ummanlıların iş talep ettiği belirtildi. Protestoların daha çok ülkenin kuzeyindeki Sohar kentinde gerçekleştiği belirtilmiştir. Umman'ın ulusal ajanslarında ve kanallarında protestolara dair detaylı bilgiler verilmemesi vurgulanmıştır.<sup>78</sup>

### • Bahreyn

Dışişleri Bakanı Abdullatif Raşid Al Zayani Filistinli mevkidaşı Riyad Al Maliki ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. İşgal altındaki Filistin topraklarıyla ilgili son gelişmeleri görüşen iki diplomat, ikili ilişkilerin geliştirilmesi için fikir alışverişinde bulundu. Bahreynli Bakan ülkesinin Filistin davasına verdiği desteği yinelerken başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız bir Filistin devleti kurulması yönündeki çabaların önemine vurgu yaptı.<sup>79</sup>

## ■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

### • Mısır

Mısır Sulama Bakanı Muhammed Abdulati, Hedasi Barajı krizinin çözümüne ilişkin ABD'nin şu ana dek herhangi bir öneri sunmadığını belirtti. Abdulati, ABD'de bazı kesimlerin öncelikle konuyla alakalı bir vizyon geliştirilmesi için çalıştığını, bunun da vakit aldığını söyledi. Hedasi'yle ilgili müzakerelerin hâlâ askıda olduğunu söyleyen Abdulati, çözüme ulaşmak için hızlı bir hareketlilik olması temennisinde bulundu.<sup>80</sup>

Mısır'da, Süveyş Kanalı'nın günlerce kapanmasına neden olan "The Ever Given" adlı geminin alıkonulması kararına yapılan istinaf başvurusunun reddedildiği belirtildi. İsmailiye Ekonomi Mahkemesi, görevsizlik kararı vererek, gemi maliki şirketin alıkonulma kararına yaptığı istinaf başvurusunu reddetti. Mahkeme, dava dosyasını 29 Mayıs'ta görüşülmek üzere İsmailiye Ekonomi Mahkemesi İlk Derece Dairesi'ne geri gönderdi. Geminin maliki olan şirketin savunma heyetinde yer alan Ahmed Ebu Şeneb ise mahkemenin istinaf başvurusunu reddetmesinin, geminin Süveyş Kanalı'ndaki Göller bölgesinde tutulmaya devam edilmesi anlamına geldiğini ifade etti.<sup>81</sup>

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Filistin topraklarındaki gerginliği düşürmek için çalışmaya hazır olduğunu Mısır'a bildirdi. Ülkesinin (İsrail ile Hamas arasında yapılan) ateşk-

77 <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/24/rare-protests-in-oman-over-jobs-draw-massive-police-response>

78 <https://www.middleeastmonitor.com/20210524-rare-anti-govt-protests-break-out-in-oman/>

79 <https://www.bna.bh/en/PhonecallheldbetweenForeignMinisterandPalestiniancounterpart.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDhpsOUE64dfQxgl%2fgbbJR%2fE%3d>

80 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-abd-hedasi-barajıyla-ilgili-herhangi-bir-cozum-sunmadi/2252193>

81 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misirda-suveys-kanalini-tikayan-ever-given-gemisinin-alikonulmasina-iliskin-istinaf-basvurusu-reddedildi/2251862>

esi korumak, gerginliği azaltmak ve barışı sağlamak amacıyla yeni yollar keşfetmek için tüm taraflarla çalışmaya hazır olduğunu ifade eden Al Nahyan, ateşkes sağlanmasından da memnun olduğunu kaydetti.<sup>82</sup>

Mısır Cumhurbaşkanı Abdulfettah Sisi, Cibuti'yi ziyaret etti ve mevkidaşı İsmail Ömer Guelleh ile bir görüşme gerçekleştirdi. Rönesans Barajı dâhil olmak üzere çeşitli ikili ve bölgesel ilişkilere dair görüşüldüğü belirtildi. İki ülkenin Kızıldeniz'de güvenliği sağlamak adına iş birliğine devam edeceği vurgulandı.<sup>83</sup>

Mısır ve Kenya arasında savunma iş birliği üzerine teknik bir anlaşma imzalandı. Burundi ve Uganda ile de benzer anlaşmalar imzalayan Mısır'ın Rönesans Barajı meselesinde Afrika ülkelerinin desteğini almaya çalıştığı haberde belirtilmiştir.<sup>84</sup>

ABD Başkanı Joe Biden ve Abdulfettah Sisi arasında gerçekleşen bir telefon görüşmesinde Biden, insan haklarını vurgulayarak yapıcı müzakereler yürütülmesi gerektiğini söyledi. İki taraf da Mısır ve ABD arasındaki güçlü bağlılığa vurgu yaptı.<sup>85</sup>

Diplomatik kaynaklar tarafından ABD Başkanı Biden'ın, Mısır'dan Gazze'de Hamas'ın rolünü sınırlandırmasını ve Filistin yönetiminin onların yerini almasını istediği belirtildi.<sup>86</sup>

#### • Libya

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Libya Başkanlık Konseyi Başkan Yardımcısı Abdullah el-Lafi ve beraberindeki heyeti kabul etti. 24 Aralık 2021'de Libya'da yapılması planlanan seçimlere ilişkin konuşan Oktay, Türkiye'nin kalıcı barış için tam destek vereceğini vurguladı. Görüşmeden dolayı duyduğu memnuniyeti dile getiren el-Lafi ise Türk hükûmetine sağladığı tüm destekler için teşekkür ederek, Türkiye ve Libya arasında yapılan anlaşmalara bağlı olduklarının altını çizdi.<sup>87</sup>

Libya Başkanlık Konseyi Basın Ofisinden yapılan yazılı açıklamaya göre, Birleşmiş Milletler (BM) Libya Özel Temsilcisi Jan Kubis Trablus'ta Başkanlık Konseyi Başkan Yardımcısı Musa el-Koni ile bir araya geldi. Kubis, Libya'daki seçimlerin daha önce kararlaştırıldığı tarihte yapılmasının önemini vurguladı. Musa el-Koni de Libya Siyasi Diyalog Forumu'na özgür seçimlerin yapılmasını garanti altına alacak anayasal bir temel üzerinde anlaşma çağrısında bulundu.<sup>88</sup>

82 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bae-filistinde-gerginligi-azaltmak-icin-calismaya-hazir-oldugunu-acikladi/2251757>

83 <https://www.middleeastmonitor.com/20210527-sisi-visits-djibouti-builds-case-on-nile-dam/>

84 <https://www.middleeastmonitor.com/20210527-kenya-egypt-sign-defence-deal-as-cairo-moves-to-consolidate-its-position-on-ethiopia-dam/>

85 <https://www.middleeastmonitor.com/20210526-us-biden-urges-constructive-dialogue-on-human-rights-in-egypt/>

86 <https://www.middleeastmonitor.com/20210527-under-us-pressure-cairo-adopts-new-policy-with-hamas/>

87 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cumhurbaskani-yardimcisi-oktay-libya-baskanlik-konseyi-baskan-yardimcisi-el-lafiyi-kabul-etti/2257613>

88 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-libya-ozel-temsilcisinden-libyadaki-secimlerin-kararlastirilan-tarihte-yapilmasi-vurgusu/2254274>

Katar Dışişleri Bakanı Muhammed bin Abdurrahman el-Sani Libya'yı ziyaret etti. Başbakan Abdulhamid Dibeybe ve Dışişleri Bakanı Necla el-Menguş ile görüşen el-Sani, ülkesinin Libya'ya olan desteğini belirtti. Libya Dışişleri Bakanı Menguş ise iki ülke arasındaki anlaşmaların etkinleştirileceğini ve Katar heyetini Trablus'ta büyükelçilik açmaları için davet ettiklerini açıkladı. Menguş, Katar heyetinin bu fikre olumlu yaklaştığı ancak tarih belirtilmediğini söyledi.<sup>89</sup>

#### • Tunus

Tunus'ta Cumhurbaşkanı Kays Said'in danışmanları tarafından, "başbakan ve meclis başkanının alikonularak, anayasa çerçevesinde Said'in yönetime tek başına el koymasını içeren bir darbe planı hazırlandığı" ileri sürüldü.<sup>90</sup> Bu iddialara Said, "Ne darbe taraftarıyız ne de meşruiyetin dışına çıkanların tarafındayız. Bilakis biz, kurumlar arası entegrasyonu savunuyoruz" diyerek karşılık verdi. Devletin kurumları arasında tam bir entegrasyon olması gerektiğini vurgulayan Said, farklı bakış açıları ve görüşlerin mümkün olduğunu ancak farklı pozisyonlara ve anlaşmazlıklara bakmaksızın bütünlüğü ve diplomasisi tek bir devletin gölgesinde olduklarını kaydetti. Said, devletin bütünlüğünün altını çizerek, "Devletin birbirinden kopuk bir şekilde yönetilmesi mümkün değildir. Devlet tektir ve farklı kurumlar kanun çerçevesinde bir devlet içinde çalışır" ifadelerini kullandı.<sup>91</sup>

Parlamento Başkanı Raşid Gannuşi, Libya'nın geniş çaplı yeniden inşa edilmeye ihtiyacı olduğunu ve Tunus'un bu konuda yardımcı olabilecek en uygun ülke olduğunu belirtti. Tunusluların ve Libyalıların tek millet olduğunu vurgulayan Gannuşi, iş birliğini arttırmak için engelleri aşacaklarını belirtti.<sup>92</sup>

#### • Fas

Fas Kalkınma Komitesi Başkanı Şekib Bensumi bugün başkent Rabat'ta düzenlediği basın toplantısında 2035'e kadar planlanan yeni ekonomik kalkınma programının detayları açıkladı. Bensumi, ülkenin yeni ekonomik programı hazırlanırken Türkiye'nin tecrübelerinden de faydalanıldığını belirtti.<sup>93</sup>

89 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/katar-libyadaki-trablus-buyukelciligini-yeniden-acacak/2251847>

90 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusta-cumhurbaskani-saidin-danismanlarinin-hukumete-yonelik-darbe-planladigi-iddiasi/2252343>

91 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-said-ne-darbe-taraftariyiz-ne-de-mesruiyetin-disinacikanlarin-tarafindayiz/2255427>

92 <https://www.middleeastmonitor.com/20210529-ghannouchi-tunisia-capable-of-helping-rebuild-libya/>

93 <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/fas-yeni-ekonomik-kalkinma-programini-turkiye-nin-tecrubesini-ornek-alarak-hazirladi/2256743>

Fas'ta Hint kenevirinin tıbbi ve endüstriyel amaçlar için kullanımına izin veren yasa tasarısı, parlamentonun birinci kanadı Temsilciler Meclisinde oy çokluğuyla kabul edildi. Yasa tasarısının yürürlüğe girmesi için parlamentonun ikinci kanadı Danışmanlar Meclisinde de onaylanması gerekiyor.<sup>94</sup>

İspanya, Kuzey Afrikadaki toprağı Ceuta kentine 17-19 Mayıs arasında Fas sınırından yasa dışı giriş yapan 8 binden fazla düzensiz göçmenden 7 bin 800'ünü geri gönderdiğini duyurdu. Öte yandan Sosyal Haklar Bakanı Lone Belarra, reşit olmayan düzensiz göçmenlerden 200'ünün ülkedeki 17 özerk yönetimden 16'sına dağıtılması için anlaşmaya vardı. Özerk yönetimlerin, 5-20 arasında çocuk düzensiz göçmeni kabul edeceği belirtildi. Fas, Madrid Büyükelçisini istişare amacıyla Rabat'a çağırırken, İspanya ise Avrupa Birliği'nden aldığı destekle sorunu çözmeye çalışıyor.<sup>95</sup>

Batı Sahra bağımsızlık hareketinin lideri Brahim Ghali'nin, İspanya ve Fas arasında yaşanan gerginliğin üzerine hâkim karşısında ifade vereceği açıklandı.<sup>96</sup>

#### • Cezayir

12 Haziran'da gerçekleşmesi beklenen parlamento seçimine birçok gazetecinin de katılacağı belirtildi. Seçimlerde 646'sı 28 siyasi partiden, 837'si bağımsız olmak üzere toplamda 1.483 aday olacağı açıklandı.<sup>97</sup>

Cezayirli sağlık çalışanları, gelecek hafta sınırların açılmasıyla birlikte sağlık tedbirlerine rağmen Covid-19 vakalarında bir artık karşılaşılabileceklerinden endişe duyduklarını belirtti.<sup>98</sup>

## ■ ENERJİ GÜNDEMİ

#### • Dünya Geneli

Rusya Başbakan Yardımcısı Alexander Novak, küresel petrol açığının şu anda günde yaklaşık 1 milyon varil olduğunu değerlendirdi.<sup>99 100</sup>

Azerbaycan'ın Yunanistan üzerinden Bulgaristan'a gaz taşımak için tasarlanan Gas Interconnector Greece-Bulgaria (IGB) boru hattının Temmuz 2022'de faaliyete geçmesinin

94 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fasta-parlamentonun-birinci-kanadi-hint-keneviri-yasa-tasarisini-onayladi/2255552>

95 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ispanya-fastan-gelen-duzensiz-gocmenlerden-7-bin-800unu-geri-gonderdi/2253610>

96 <https://apnews.com/article/europe-spain-africa-western-sahara-migration-b0e8d61cbe56f78513345b2e0af489d3>

97 <https://www.aa.com.tr/en/africa/several-journalists-vying-for-parliamentary-seats-in-algeria/2257300>

98 <https://www.middleeastmonitor.com/?s=algeria>

99 <https://financialpost.com/pmnbusiness-pmn/global-oil-deficit-seen-at-1-mln-bpd-russias-novak-says-2>

100 <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Russia-Current-Oil-Market-Deficit-Is-1-Million-Bpd.html>

planlandığı açıklandı. Sırbistan'ın ise 2023 yılında tamamlanması planlanan Bulgaristan-Sırbistan arasında 170 km'lik boru hattı vasıtasıyla Azerbaycan doğal gazını almaya başlayabileceği de açıklandı.<sup>101 102</sup>

Norveç merkezli Petroleum Geo-Services (PGS) firmasının Güney Kıbrıs Rum Kesimi (GKRY) ile, Phase One of the Cyprus Vision projesi üzerinden GKRY kıta sahanlığında sismik araştırma yapmak için yakın bir zamanda çalışmalara başlayacağı ve elde edilen verilerin 2022 yılının ikinci çeyreğinde teslim edileceği açıklandı.<sup>103</sup>

Yunanistan'ın Ege denizinde 53 farklı hibrit proje (güneş enerjisi ve bataryaları) geliştirme planları olduğunu ancak mali kaynaklar için son planların ve tazminat bedellerinin belirsizliği nedeni ile projenin beklemede olduğunu açıkladı. Bu projelerin çoğunun Girit, Lesvos, Samos, Lemnos, Chios, Kythnos, Sifnos, Serifos gibi adalar için geliştirildiği açıklandı.<sup>104</sup>

Yunanistan'ın Çevre ve Enerji Bakanlığının, Ege'nin 14 ıssız adada rüzgâr türbinlerinin kurulması için yatırım planının çevre ruhsatlandırılması için Eunice Enerji Grubu'na bağlı Cycladic Meltemia şirketinin talebini reddettiği açıklandı.<sup>105</sup>

#### • Türkiye

Türkiye, deniz üstü alanlarda rüzgâr enerjisinden faydalanmak üzere Dünya Bankası ile saha hazırlık ve ölçüm çalışmalarını yapacağını açıkladı.<sup>106</sup>

Türk ve Suriyeli şirketlerin, 7 ay süren çalışma neticesinde Suriye'nin kuzeyinde bulunan İdlib'e 6 yıl sonunda ilk kez kesintisiz elektrik sağladığı açıklandı. İdlib şehir merkezindeki bazı mahallelere elektrik verildiği ve altyapı tamamlandıktan sonra tüm İdlib'e elektrik verileceği aktarıldı.<sup>107</sup>

Hırvatistan bayraklı ham petrol yüklü bir tankerin arıza sonucu İstanbul Boğazı'na sürüklendiği, sahile 300 m kala durdurulabildiği açıklandı. Kaza sonucu boğaz trafiğinin çift yönlü olarak gemi trafiğine kapatıldığı da bildirildi.<sup>108</sup>

101 <https://www.hellenicshippingnews.com/greece-bulgaria-gas-interconnector-startup-now-set-for-july-2022-developer/>

102 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/natural-gas/052421-serbia-eyes-2023-startup-of-gas-interconnector-with-bulgaria-after-eib-loan>

103 <https://www.offshore-mag.com/geosciences/article/14204282/pgs-upgrading-offshore-cyprus-seismic-data>

104 <https://energyexpress.gr/news/aktina-kritis-diaktinizedtai-me-yvridika-seolo-aigaio-ta-53-erga-me-fotovoltaika-kai-syssoreytes>

105 <https://energyexpress.gr/news/ypen-ekopse-tin-perivalontiki-adeiodotisi-sto-project-aigaio-tis-eunice-gia-106>

106 <https://724manset.com/turkiye-offshore-ruzgar-gucune-odaklaniyor/>

107 <https://www.trtworld.com/middle-east/turkish-syrian-energy-firms-unite-to-light-up-syria-s-idlib-47015>

108 <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/petrol-tankeri-istanbul-bogazinda-suruklendi-584421.html>

## • Ortadoğu

İran, Türkiye ile mevcut doğal gaz tedarik anlaşmasının uzatılması için mektup gönderildiğini açıkladı. İran Ulusal Gaz Şirketi (NIGC) Başkanı, iki ülke arasında 25 yıllık mevcut anlaşma çerçevesinde Türkiye'ye doğal gaz ihracatının devam ettiğini ve anlaşmanın genişletilmesi için görüşmelerin sürdüğünü bildirdi. Türkiye'nin, diğer ülkelerle birçok doğal gaz anlaşmasının son aşamada olduğunu ve doğal gazın bir kısmının enerji borsasından temin edebileceği açıklandı.<sup>109 110</sup>

Asya merkezli rafineriler İran'ın ultra hafif ham petrolünü piyasada sunulan muadillerine göre daha avantajlı olmasından dolayı tercih edebileceklerini açıkladı. İran'a yönelik yaptırımların kaldırılmasıyla birlikte Çin, Güney Kore, Hindistan ve Japonya'nın İran petrolünü satın almayı istedikleri belirtildi.<sup>111 112 113</sup>

İran'ın Basra Körfezinde bulunan Farzad B sahasının geliştiricisi olmaktan çıkarılan Hindistan devlet şirketi OVL'nin, yaptırımların kaldırılmasından sonra Farzad B sahasının ilerleyen dönemdeki aşamalarına katılabileceği belirtildi.<sup>114</sup>

İran'ın Huzistan eyaletinin Ahvaz kentinde petrol ve gaz endüstrisinde çalışanların yüksek enflasyondan dolayı oluşan düşük ücretlerin arttırılması için İran Petrol Bakanı'nı protesto ettikleri açıklandı. Benzer protestoların İran'ın güneyindeki Asalouyeh'deki doğal gaz endüstrisinin çalışanları tarafından da gerçekleştirildiği bildirildi.<sup>115</sup>

İran Cumhurbaşkanı yaptığı açıklamada, Bitcoin madenciliği yüzünden elektrik kesintileri olduğunu ve yüksek seviyelerde elektrik tüketimine neden olduğu dolayısıyla bütün kripto para birimlerinin üretiminde kullanılan madencilik faaliyetlerinin yasaklandığını bildirdi.<sup>116</sup>

İran'ın, Namavarın sahasında sondaj çalışmalarının başladığı bildirildi. Üretimin bir sonraki hükûmet döneminde yapılabileceği açıklandı.<sup>117</sup>

109 <https://www.haberarasi.com/turkiye-ile-gaz-ihracat-anlasmasin-yenilenmesi-icin-gorusmeler-suruyor/>

110 <https://www.ilna.news/Section-economy-4/1082153-negotiations-underway-for-renewing-gas-export-deal-with-turkey>

111 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/electric-power/052521-asian-refiners-poised-to-heavily-favor-iranian-condensate-for-better-product-margins>

112 <https://www.tasnimnews.com/fa/news/1400/03/07/2511062/> - ایران - خرید نفت - تحریم - لغو - تحریم - ها - برای - خرید - نفت - ایران - اقدام می - کنیم

113 <https://tejaratnews.com/خرید-نفت-ایران-از-سوی-هند/>

114 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/052321-india-still-interested-in-farzad-b-gas-field-as-refineries-eye-iran-crude>

115 <https://iranintl.com/en/iran-in-brief/oil-and-gas-sector-workers-protest-across-iran-amid-high-inflation>

116 <https://bitcoinexchangeguide.com/iran-blaming-bitcoin-mining-for-blackouts-yet-again-bans-crypto-mining-for-four-months/>

117 <https://www.irna.ir/news/84344000> - آغاز - فعالیت - های - مطالعاتی - در - جوان - ترین - میدان - نفتی - ایران

Libya Ulusal Petrol Şirketi ve bağlı şirketlerinin, Schlumberger tarafından İstanbul'da düzenlenen ve üç gün süren Libya Energy Renaissance Forum'a katıldığı açıklandı.<sup>118 119</sup>

Libya General Electricity Company (GECOL)'nin, Trablus'un batısındaki West Tripoli Emergency Electricity projesinin inşaat ve kazı çalışmalarına başladığı açıklandı. Proje bünyesinde, Misrata'da 640 megavatlık ve Tobruk'ta 740 megavatlık elektrik santralleri dâhil olmak üzere üç elektrik santralının yapılacağı açıklandı. Projenin inşasından Siemens ve Enka şirketlerinin bulunacağı ve projenin bitiş tarihinin Mart 2022 olduğu da açıklandı.<sup>120</sup>

Rus Gazprom EP International ve Almanya merkezli Wintershall Dea şirketlerinin, Libya'da bulunan petrol sahalarında ortak olarak gerçekleştirdikleri petrol üretim faaliyetlerine yeniden başlayacakları açıklandı. Ortak üretim sahalarındaki petrol üretiminin 2021 yılında, günlük 43 bin varilden günlük 62 bin varile çıkartılmasının planlandığı da bildirildi.<sup>121 122</sup>

Irak'ın West Qurna-2 petrol sahasında Lukoil'in üretimi ilk olarak günde 30 bin varil artırmak için sahayı test ettiği açıklandı. Basra Oil Co. üretim hedefinin ise günde 350 bin varillik artışın sağlanmasının olduğunu belirtti.<sup>123</sup>

Abu Dhabi National Oil Co. (ADNOC)'un, 2030 yılına kadar doğal gaz arzı sağlama konusunda kendi kendine yeterliliğini sağlama hedefi kapsamında BAE'nin önde gelen iki sanayi şirketine önümüzdeki 10 yıl doğal gaz tedarik etmek için uzun vadeli satış anlaşması imzaladığı açıklandı.<sup>124</sup>

BAE'ye ait National Petroleum Construction Co.'nun Abu Dabi'nin Belbazem offshore sahasının geliştirilmesine katkı sağlayacağı açıklandı. Ayrıca ADNOC'un, iştiraki ve ortak girişimi olan Al Yasat Petroleum Operations Co'nun China National Petroleum Corp. ile 744 milyon USD'lik Mühendislik, Tedarik, Kurulum ve Devreye Alma (EPCI) sözleşmesi imzaladığı açıklandı.<sup>125</sup>

ADNOC'un, Ağustos 2021'den Nisan 2022'ye kadar ihracat için Murban ham petrolü ihracat kullanılabilirlik tahminini yükselttiği ve Aralık 2021-Mayıs 2022 arasında günlük 1,122 milyon varil seviyelerinde sabitlenebileceği açıklandı.<sup>126</sup>

118 <https://www.marketscreener.com/news/latest/NOC-and-its-companies-participate-in-the-Revival-of-Libyan-Oil-Sector-Forum-organized-by-Schlumberger--33359987/>

119 <https://www.libyaobserver.ly/economy/noc-takes-part-libya-energy-renaissance-forum-istanbul>

120 <https://www.energymixreport.com/work-commences-at-west-tripoli-electricity-project-in-libya/>

121 <https://www.libyaherald.com/2021/05/26/gazprom-resumes-production-in-libya-to-rise-from-43k-to-62k-barrels-per-day/>

122 <https://tass.com/economy/1293507>

123 <https://www.reuters.com/world/middle-east/iraqs-west-qurna-2-oilfield-starts-test-boost-output-2021-05-27/>

124 <https://www.naturalgasintel.com/adnoc-inks-natural-gas-supply-deals-as-uae-looks-to-cut-dependence-on-imports/>

125 <https://www.offshore-mag.com/field-development/article/14204029/national-petroleum-construction-co-awarded-744million-contract-for-belbazem-oil-and-gas-project-offshore-abu-dhabi>

126 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/052721-adnoc-raises-august-april-2022-export-availability-forecasts-for-murban-crude>

Suriye Dışişleri Bakanı yaptığı açıklamada, yaklaşık bir yıldır Suriye'ye petrol sevk eden tankerlere yönelik yapılan saldırıların İsrail tarafından gerçekleştirildiğini ve ilerleyen dönemlerde Rusya'nın Suriye'ye gerçekleştirilen petrol sevkiyatlarında tankerlere korumaya sağlayacağını bildirdi.<sup>127</sup>

ABD yönetimi ABD merkezli Delta Crescent Energy'nin Suriye petrol sahalarını geliştirme ruhsatını yenilememe kararı aldığını ve şirketin Suriye'nin kuzeydoğusunda gerçekleştirdiği faaliyetlerin durmaması için 30 günlük süre tanıdığı bildirildi ancak henüz Biden yönetiminin son kararını vermediği de açıklandı.<sup>128 129 130 131</sup>

İstatistik Genel Otoritesi (GASTAT) raporuna göre, Suudi Arabistan'ın son dönemde petrol ihracatı gelirlerinde büyük bir artış yaşadığı açıklandı. Rapora göre, Suudi Arabistan'ın petrol ihracatının 2021 Mart ayında yıllık %75 oranında artarak 14 milyar USD ulaştığı ve ülkenin toplam ihracatının %70'ini oluşturduğu açıklandı.<sup>132</sup>

127 <https://www.israelhayom.com/2021/05/25/damascus-accuses-israel-of-attacking-oil-tankers-headed-for-syria/>

128 <https://izwest.livejournal.com/10996110.html>

129 <https://responsiblestatecraft.org/2021/05/26/how-the-american-deal-for-syrias-oil-died/>

130 <https://npasyria.com/en/59913/>

131 <https://apnews.com/article/islamic-state-group-donald-trump-syria-europe-middle-east-8adb1cec81cfa484a1625d7a9732d625>

132 <https://tradeticker.news/saudi-arabias-oil-exports-soar-ahead-of-opec-meeting/>

## HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

### (24-30 MAYIS 2021)

#### • “Boşluğu Dolduracaklar”: ABD, Rusya ve Çin’in Ortadoğu’ya Gelişinden Korkuyor

“Gazete.ru” sitesinde yayımlanan [“Boşluğu Dolduracaklar”: ABD, Rusya ve Çin’in Ortadoğu’ya Gelişinden Korkuyor](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan değerlendirmede, ABD’nin Ortadoğu’dan çekilip çekilmeyeceği ve her iki durumun olası sonuçları incelenmiştir. Yazıda Pentagon, Rusya ve Çin’in bölgedeki konumlarının güçlenmesine yol açabilecek olması nedeniyle Beyaz Saray’ın Ortadoğu politikasına yönelik endişeleri dile getiriliyor. Bu düşüncelerin ortaya çıkması, Amerika’nın yakın zamanda Afganistan’dan çekilmesine ilişkin karardan kaynaklanıyor. Ancak ortaya çıkan çekilme sonrasına ilişkin durum, Ortadoğu bölgesinin tüm güvenlik mimarisini doğrudan etkileyebileceği ve uluslararası terörizmin kötüleşmesine de yol açabileceği için umut verici değil. Yazıda görüşlerine başvurulmuş siyaset bilimci ve oryantalist Yelena Suponina’ya göre, ABD, ekonomik nedenlerle bağlantılı olarak Ortadoğu’dan tamamen ayrılmayacak: “ABD, artık Ortadoğu’ya o kadar bağımlı değil ve yakıt ihtiyacını kendisi kısmen üretimiyle karşılıyor. Yıllar önce durum böyle değildi, kaya gazı üretiminin yanı sıra alternatif enerji kaynaklarının ve teknolojilerinin geliştirilmesiyle böyle bir fırsat ortaya çıktı. Rusya, özellikle Suriye’deki konumunu güçlendirmek için Ortadoğu’ya geri döndü ve bu geri dönüş yakın gelecekte ABD’yi hiçbir şekilde rahatsız etmeyecek. Aynı durum, Rusya’ya kıyasla muhtemelen daha aktif olan Çin için de geçerlidir.”

Tartışmanın diğer katılımcısı olan Rusya Bilimler Akademisi Primakov Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Ulusal Araştırmalar Enstitüsü Ortadoğu Araştırmaları Merkezi Kıdemli Araştırma Görevlisi Nikolay Surikov ise Rusya ve Çin’in, ABD’yi Ortadoğu’dan uzaklaştırma sorunuyla karşı karşıya kalacaklarını belirtti: “ABD’nin yerini alabilmek için bölgeye on binlerce asker, yüzlerce askerî teçhizat ve çok sayıda gemi göndermek gerekiyor ancak ne Rusya ne de Çin henüz böyle bir fırsata sahip değil.” Uzmana göre Çin, Ortadoğu ile iş birliği konusunda ekonomik bileşenlere önem verildiğini söylerken, Rusya ise biraz çaba göstermekle sonuçlara ulaşmaya çalışıyor: “Dolayısıyla Rusya, Körfez ülkelerinin güvenliğinin garantörü olan ABD’yi sıkıştırmayacak.” ABD’nin Ortadoğu’daki politikasına değinen uzman, beklenen senaryoyu şöyle özetledi: “Askerî bileşeni azaltacak, diplomasiye güvenecek, ancak bölgeyi terk etmeyecek. Bölgede, ABD varlığının hızlıca daralmasını beklemek için henüz çok erken.” Konuyla ilgili görüşlerini paylaşan başka bir uzman Ulusal Araştırma Üniversitesi Ekonomi Yüksekokulu Kıdemli Öğretim Görevlisi ve Doğu Bilimi Uzmanı Andrey Chuprygin’e göre, bu bağlamda sorun Çin ve Rusya’nın ABD’yi Ortadoğu’nun dışına itip itmediğiyle ilgili değil, Washington’un Afganistan’dan çekilme sonrası beklenen sorunlardır. Kararın kaosa yol açmayacağı hâlâ söz konusudur. Uzman, ABD’nin birliklerini geri çekmesinin, Afganistan için uluslararası terör örgütleriyle ilgili yüz yüze kalma riski yarattığını da ifadelerine ekledi.

### • Yedi Cesur

İranda haziran ayında yapılacak olan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yarışacak adayların belirlenmesi Rusya basınında yer buldu. “Komersant.ru” gazetesinin 25 Mayıs sayısında yayımlanan [“Yedi Cesur”](#) başlıklı uzman görüşlerini içeren yazıda, İran Anayasa Koruma Konseyi tarafından değerlendirilen başvurularda sonuç olarak, seçimlerdeki rekabetin sifıra indirildiği ifade edilmiştir. Nitekim seçimlerde İbrahim Reisi'nin kazanacağı tahmin ediliyor. Yazıda görüşlerine başvuru Rusya Düşünce Kuruluşu ve Sivil Toplum Kuruluşu (PIR Merkezi) danışmanı Yulia Sveşnikova'ya göre, bu seçimlerde İslam Devrim Muhafızları'nın etkinliği tesadüf değil: “İslam Devrim Muhafızları adaylarını sadece siviller arasından ilk sıralara yükseltmekle kalmayıp kendileri de siyasi hayata atıldılar. Reisi'ye gelince, Ayetullah Hamaney'e ideolojik olarak en yakın insanlardan biridir. Bu nedenle seçimler ve cumhurbaşkanlığı Reisi için iktidara giden yolun önemli bir basamağını oluşturmaktadır.” Aynı zamanda uzmana göre, seçimler o kadar önemli değil: “İran'ın hem iç hem de dış politikasını cumhurbaşkanı değil, dinî lideri belirler. Ayrıca, seçim sonuçlarına göre şu anda Ayetullahın siyasi seyrine en çok uyan adayın hangisi olduğunu görebiliriz.”

### • Yemen Dışişleri Bakanı Ahmed Awad bin Mubarak, Rusya Bilimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü Personeli ile Görüştü

Yemen Dışişleri Bakanı Ahmed Awad bin Mubarak başkanlığındaki heyetin 25 Mayıs'ta Moskova ziyareti çerçevesinde Rusya Bilimler Akademisi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü personeli ile yaptığı görüşme özetlenerek enstitüsünün sayfasında yayımlandı. [“Yemen Dışişleri Bakanı Ahmed Awad bin Mubarak, Rusya Bilimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü Personeli ile Görüştü”](#) başlıklı yazıya göre, görüşme sırasında Yemen'deki mevcut durum, Rusya ile Yemen arasındaki ikili iş birliği ve ayrıca Rusya Bilimler Akademisi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü ile bilimsel bağların geliştirilmesine yönelik konular ele alınmıştır. Yemen krizine değinen bakan, hükûmetin öncelikli görevinin, her gün sadece ekonomiye, insani duruma değil, aynı zamanda Yemen toplumunun sosyal dokusuna da zarar veren savaşı sona erdirmek olduğunu vurgulamıştır. Bakana göre, Yemen krizi bölgesel güçlerin jeopolitik rekabetinden değil, iç anlaşmazlıklardan kaynaklanıyor. Konuşmasında özellikle güney sorununa dikkat çeken Ahmed Awad bin Mubarak, siyasi platformları birleştirmek için güney çapında ulusal bir diyalog umduğuna dikkat çekmiştir. Bakanın konuşmasında Husi politikasını eleştirmenin yanı sıra Yemen krizinin merkezinde yer aldığı “ikinci yol” müzakerelerine yönelik görüşlerini paylaştı. Toplantı katılımcıları, Rusya ve Yemen arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesinin yanı sıra iki ülke arasındaki bilimsel alışverişin de geliştirilmesi konusuna değinmişlerdir.

### • ABD Ortadoğu'da: Biden'in Yaklaşımı ile Trump'ın Politikası Arasındaki Fark Ne Olacak?

ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken'in başlattığı Ortadoğu turu Rusya basınında geniş yer buldu. TASS haber ajansında yayımlanan [“ABD Ortadoğu'da: Biden'in Yaklaşımı ile Trump'ın](#)

[Politikası Arasındaki Fark Ne Olacak?](#)” başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda Blinken’in söz konusu ziyareti, “Filistin-İsrail çatışması yeni yönetim için sorun oldu” ifadeleriyle değerlendirildi. Yazıda, ABD’nin daha önceleri Ortadoğu süreçlerine derinden müdahale etmesine rağmen, son yıllarda en önemli sorunların çözümünü yerel oyunculara devrederek bölgedeki rolünü azaltmaya çalıştığı ifade edilmiştir. Buna rağmen Doğu Kudüs’teki huzursuzluğun sürdürülmesi nedeniyle Washington’un kalıcı barışı sağlamanın bir yolunu bulmak ve yeni bir çatışmayı önlemek için ABD Dışişleri Bakanı Anthony Blinken’in Ortadoğu’ya gittiği belirtildi. Yazıda görüşlerine başvuru Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi Uzmanı Kirill Semyonov’a göre, Trump’ın aksine şuan ki yönetim İsrail’i desteklemeye hazır değil ve hatta İsrail’den Filistin’in çıkarlarını daha fazla hesaba katması isteğinde bulunacak: “Biden’in yönetimi, müttefiklerinin Washington’un mevcut ideolojisiyle bağdaşmayan eylemlerde bulunmasına izin vermek istemiyor. İsrail ve Suudi Arabistan aleyhine iddialar olabilir. Nitekim Kaşıkçı davasında gördüğümüz gibi İsrail ve Suudi Arabistan aleyhine ve Yemen üzerinden Birleşik Arap Emirlikleri aleyhine davaların açılabilmesi muhtemeldir.” Uzman, Washington’un Ortadoğu politikasıyla ilgili başka öngörülerde de bulundu: “Amerika’nın Ortadoğu’ya yaklaşımı büyük ihtimalle daha esnek hâle gelecek. Farklı görüşleri, farklı koşulları hesaba katacak ve söz konusu politika eskisi kadar basit olmayacak. İsrail ve Suudi Arabistanın İranla yaşanan çatışmasında artık herhangi biri için tek taraflı destek sağlanmayacak.” Biden’in, İran’la çalışmalarını daha öngörülebilir hâle getirmeye çalıştığına değinen Rus analiste göre, İran’a uygulanan yaptırımların hafifletilmesi İsrail’in güvenliğini etkilemeyecek: “Bu ülkelerin hiçbiri çatışmaları açık savaşa dönüştürmek niyetinde bulunmuyor. Nitekim İran, bölgedeki yayılcı politikalarını haklı çıkarmak için İsraille ihtiyaç duyuyor.” Aynı zamanda uzman, İsrail açısından İran’ın “önemini” şu şekilde özetledi: “İran, İsraille asla saldırmayacak olan ancak ülkeye ABD de dâhil olmak üzere çeşitli yardımlar sağlayan çok uygun bir düşman.”